

En stärkt yrkeshögskola

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändringar i lagen om yrkeshögskolan.

De lagändringar som utskottet tillstyrker innebär bl.a. att en utbildningsanordnare inom yrkeshögskolan ska ha den kompetens och de förutsättningar som krävs för att anordna utbildning inom det yrkesområde som utbildningen avser, vilket betyder att anordnaren måste ha såväl praktiska förutsättningar som egen kunskap om yrkesområdet för att få anordna en yrkeshögskoleutbildning. Utbildning inom yrkeshögskolan ska även få anordnas av andra statliga myndigheter än universitet och högskolor.

Vidare innebär ändringarna att det i lagen om yrkeshögskolan ska införas en upplysning om att regeringen kan meddela föreskrifter om att en utbildning inom yrkeshögskolan får bedrivas som behörighetsgivande förutbildning på gymnasial nivå. Förutbildningen bör få erbjudas om det finns brist på behöriga sökande till den ordinarie yrkeshögskoleutbildningen.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2017. Den nya bestämmelsen om utbildningsanordnarens kompetens och förutsättningar att anordna utbildning tillämpas för första gången i fråga om en utbildning där beslutet om huruvida utbildningen ska ingå i yrkeshögskolan fattas den 1 april 2017 eller senare.

I betänkandet gör utskottet ett förtydligande när det gäller att en utbildningsanordnare inom yrkeshögskolan ska ha den kompetens och de förutsättningar som krävs för att anordna utbildning inom det yrkesområde som utbildningen avser. Utskottet vill understryka att det i propositionen endast ges en exemplifiering av vem hos en juridisk person som bör ha denna kompetens. Vidare vill utskottet tillägga att var i en organisation den person eller de personer som ska ha kompetens inom yrkesområdet eller yrkesområdena befinner sig beror på hur utbildningsanordnaren är organiserad.

Utskottet anser att riksdagen bör avslå de 17 motionsyrkandena.

I betänkandet finns fyra reservationer (M, C, L, KD).

Behandlade förslag

Proposition 2015/16:198 En stärkt yrkeshögskola – ett lyft för kunskap.
Åtta yrkanden i en följdmotion och nio yrkanden från allmänna motionstiden
2016.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Redogörelse för ärendet.....	6
Ärendet och dess beredning.....	6
Bakgrund.....	6
Propositionens huvudsakliga innehåll.....	6
Utskottets överväganden.....	8
En stärkt yrkeshögskola.....	8
Gällande ordning.....	8
Propositionen.....	9
Utskottets ställningstagande.....	14
Fler utbildningsomgångar.....	16
Preparandutbildningar och baskurser.....	17
Fristående kurser.....	18
Motionerna.....	18
Övrigt om yrkeshögskolan.....	19
Reservationer.....	21
1. Lagförslaget i fråga om kompetens hos utbildningsanordnaren, punkt 1 (M, C, L, KD).....	21
2. Fler utbildningsomgångar, punkt 3 (M, C, L, KD).....	22
3. Preparandutbildningar och baskurser, punkt 4 (M, C, L, KD).....	23
4. Fristående kurser, punkt 5 (M, C, L, KD).....	24
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	25
Propositionen.....	25
Följdmotionen.....	25
Motioner från allmänna motionstiden 2016/17.....	26
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag.....	27

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Lagförslaget i fråga om kompetens hos utbildningsanordnaren**

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2009:128) om yrkeshögskolan i de delar det avser 12 och 13 §§ och rubriken närmast före 12 § samt punkt 2 ikraft- och övergångsbestämmelserna.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2015/16:198 i denna del.

Reservation 1 (M, C, L, KD)

2. **Lagförslaget i övrigt**

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2009:128) om yrkeshögskolan i den mån lagförslaget inte omfattas av vad utskottet föreslagit ovan.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2015/16:198 i denna del.

3. **Fler utbildningsomgångar**

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:147 av Christer Nylander m.fl. (L, M, C, KD) yrkande 1 och

2016/17:3068 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 5.

Reservation 2 (M, C, L, KD)

4. **Preparandutbildningar och baskurser**

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:147 av Christer Nylander m.fl. (L, M, C, KD) yrkande 3,

2016/17:3068 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 2 och

2016/17:3079 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 3 i denna del.

Reservation 3 (M, C, L, KD)

5. **Fristående kurser**

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:147 av Christer Nylander m.fl. (L, M, C, KD) yrkandena 6 och

7 samt

2016/17:3079 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 3 i denna del.

Reservation 4 (M, C, L, KD)

6. **Övrigt om yrkeshögskolan**

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:147 av Christer Nylander m.fl. (L, M, C, KD) yrkandena 2, 4, 5 och 8,

2016/17:2954 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C) yrkande 23,

2016/17:3068 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkandena 1, 3, 4, 6 och 7 samt
2016/17:3079 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 3 i denna del.

Stockholm den 17 november 2016

På utbildningsutskottets vägnar

Lena Hallengren

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Lena Hallengren (S), Christer Nylander (L), Thomas Strand (S), Betty Malmberg (M), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Elisabet Knutsson (MP), Erik Bengtzboe (M), Gunilla Svantorp (S), Robert Stenkvist (SD), Daniel Riazat (V), Annika Eclund (KD), Roza Güclü Hedin (S), Maria Stockhaus (M), Crister Spets (SD), Fredrik Christensson (C) och Alexandra Anstrell (M).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I ärendet behandlas regeringens proposition 2015/16:198 En stärkt yrkeshögskola – ett lyft för kunskap och en motion som väckts med anledning av propositionen samt nio motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2016.

De behandlade förslagen finns i bilaga 1 och regeringens lagförslag i bilaga 2.

Under utskottsbehandlingen har ledamöterna från Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna väckt ett yrkande om avslag på en del av propositionen som också behandlas i ärendet.

Under ärendets beredning har en skrivelse från Yrkeshögskoleförbundet kommit in (dnr 283-2016/17).

Bakgrund

Inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) har promemorian En stärkt yrkeshögskola – ett lyft för kunskap (Ds 2015:41) utarbetats. Promemorian har remissbehandlats.

Regeringen har bedömt att lagförslaget i propositionen är av ett sådant slag att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Regeringen har därför inte inhämtat Lagrådets yttrande.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen lämnas förslag till ändringar i lagen (2009:128) om yrkeshögskolan. Ändringarna innebär att en utbildningsanordnare inom yrkeshögskolan ska ha den kompetens och de förutsättningar som krävs för att anordna utbildning inom det yrkesområde som utbildningen avser, vilket betyder att anordnaren måste ha såväl praktiska förutsättningar som egen kunskap om yrkesområdet för att få anordna en yrkeshögskoleutbildning. Utbildning inom yrkeshögskolan ska även få anordnas av andra statliga myndigheter än universitet och högskolor.

Det föreslås också att det i lagen om yrkeshögskolan ska införas en upplysning om att regeringen kan meddela föreskrifter om att en utbildning inom yrkeshögskolan får bedrivas som behörighetsgivande förutbildning på gymnasial nivå. Förutbildningen bör få erbjudas om det finns brist på behöriga sökande till den ordinarie yrkeshögskoleutbildningen.

Regeringen gör även bedömningen att en utbildning bör kunna ingå i yrkeshögskolan under längre tid än i dag. Syftet är att yrkeshögskolan ska få bättre förutsättningar att kunna tillgodose samhällets och arbetslivets behov av kompetens i det medellånga såväl som i det mer långsiktiga perspektivet.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2017. Den nya bestämmelsen om utbildningsanordnarens kompetens och förutsättningar att anordna utbildning tillämpas för första gången i fråga om en utbildning där beslutet om huruvida utbildningen ska ingå i yrkeshögskolan fattas den 1 april 2017 eller senare.

Utskottets överväganden

En stärkt yrkeshögskola

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag om ändringar i lagen om yrkeshögskolan. Lagändringarna innebär bl.a. att en utbildningsanordnare inom yrkeshögskolan ska ha den kompetens och de förutsättningar som krävs för att anordna utbildning inom det yrkesområde som utbildningen avser, vilket betyder att anordnaren måste ha såväl praktiska förutsättningar som egen kunskap om yrkesområdet för att få anordna en yrkeshögskoleutbildning. Utbildning inom yrkeshögskolan ska även få anordnas av andra statliga myndigheter än universitet och högskolor.

Vidare innebär ändringarna att det i lagen om yrkeshögskolan ska införas en upplysning om att regeringen kan meddela föreskrifter om att en utbildning inom yrkeshögskolan får bedrivas som behörighetsgivande förutbildning på gymnasial nivå. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

Utskottet gör ett förtydligande när det gäller att en utbildningsanordnare inom yrkeshögskolan ska ha den kompetens och de förutsättningar som krävs för att anordna utbildning inom det yrkesområde som utbildningen avser. Utskottet vill understryka att det i propositionen endast ges en exemplifiering av vem hos en juridisk person som bör ha denna kompetens. Vidare vill utskottet tillägga att var i en organisation den person eller de personer som ska ha kompetens inom yrkesområdet eller yrkesområdena befinner sig beror på hur utbildningsanordnaren är organiserad.

Jämför reservation 1 (M, C, L, KD).

Gällande ordning

Bestämmelser om yrkeshögskolan

Bestämmelser om yrkeshögskolan finns såväl i lagen (2009:128) om yrkeshögskolan som i förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan och andra förordningar till lagen om yrkeshögskolan.

Finansieringen av yrkeshögskoleutbildningar

Myndigheten för yrkeshögskolan beslutar efter ansökan från anordnare om huruvida en utbildning ska ingå i yrkeshögskolan och hur många årsplatser utbildningen i så fall ska omfatta. Ett beslut om att en utbildning ska ingå i yrkeshögskolan innebär också att anordnaren kan få statsbidrag eller särskilda

medel för utbildningen för en viss tid (7–9 §§ lagen om yrkeshögskolan och 1 kap. 4 och 5 §§ förordningen om yrkeshögskolan).

Ett beslut om att en utbildning ska ingå i yrkeshögskolan ska avse en viss tid men det finns inga bestämmelser om hur många gånger en anordnare får genomföra en viss yrkeshögskoleutbildning. Det som begränsar antalet utbildningsomgångar i ett och samma beslut är den s.k. bemyndiganderamen som föreslås av regeringen i budgetpropositionen och som beslutas av riksdagen. Bemyndiganderamen bestämmer myndighetens ekonomiska åtaganden när det gäller utbetalning av statsbidrag eller särskilda medel till anordnare under kommande år. Ramen omfattar i dag fyra år, vilket ger myndigheten utrymme att i ett och samma beslut bevilja stöd för två utbildningsomgångar av en två år lång utbildning.

Utbildningar inom yrkeshögskolan kan dock även vara kortare än två år. I så fall kan fler utbildningsomgångar rymmas inom en fyraårsperiod.

Propositionen

En utbildning bör kunna ingå i yrkeshögskolan under en längre tid än i dag

I propositionen bedömer regeringen att ett beslut om att en utbildning ska ingå i yrkeshögskolan i regel bör omfatta fler än två utbildningsomgångar.

Regeringen anger bl.a. följande skäl för sin bedömning. En betydande andel av utbildningarna i yrkeshögskolan får bedrivas under längre tid än de två utbildningsomgångar som inledningsvis beviljas i dag genom att det fattas förnyade beslut om utbildningsomgångar. Det tyder på att en majoritet av utbildningarna svarar mot behov på arbetsmarknaden som är mer långsiktiga än dagens modell är anpassad för. Kortsiktigheten som präglar dagens modell innebär bl.a. att utbildningsanordnare lägger tid och resurser på att få nya utbildningsomgångar beviljade i stället för att utveckla kvaliteten i de utbildningar som bedrivs och att investeringstunga utbildningar inte får en acceptabel planeringshorisont när utbildningarna endast får ges i två utbildningsomgångar. En annan konsekvens av dagens modell är att elever i gymnasieskolan varken i god tid kan eller vågar planera för studier inom yrkeshögskolan eftersom de aldrig kan vara säkra på att den utbildning de önskar gå finns kvar.

En ny modell med längre beslutsperioder bör enligt regeringen göra det lättare att utveckla utbildningarna inom yrkeshögskolan så att en hög kvalitet uppnås samtidigt som arbetsmarknadsrelevansen behålls.

Vidare anför regeringen att yrkeshögskolan är en del i ett sammanhängande utbildningssystem. Ett syfte med att införa yrkeshögskolan var att den skulle bli en tydlig karriärväg för yrkesutbildning efter gymnasieskolan, en karriärväg som har saknats i svenskt utbildningsväsen (prop. 2008/09:68 s. 30). För att yrkeshögskolan ska fungera som en länk i ett sammanhängande utbildningssystem bör den därför inte enbart betraktas som en variant av bristyrkesutbildning. Yrkeshögskolan ska enligt regeringen inte endast

fokusera på kortsiktiga insatser utan också ge utrymme för yrkesutbildning i ett längre tidsperspektiv.

Samtidigt som det finns många fördelar med flera utbildningsomgångar kan det enligt regeringen vara riskabelt med långa beslutsperioder eftersom en stor del av det anslag som Myndigheten för yrkeshögskolan disponerar för utbildningskostnader binds upp under lång tid. Nya utbildningar som efterfrågas på arbetsmarknaden kan få svårt att komma in i yrkeshögskolan därför att medel är bundna under långa perioder. Det kan hindra den flexibilitet som också ska känneteckna utbudet av utbildningar inom yrkeshögskolan. Utbildningarna inom yrkeshögskolan bör därför enligt regeringen få ges i olika antal omgångar. På så sätt kan yrkeshögskolan förena flexibilitet med kontinuitet och långsiktighet. Att yrkeshögskoleutbildningar får ges i olika antal omgångar är också naturligt eftersom de ska tillgodose arbetslivets kompetensbehov inom yrkesområden som sinsemellan kan ha mycket olika förutsättningar. Behovet av kompetent arbetskraft varierar även inom olika områden.

Av de skäl som anförts ovan bör enligt regeringen ett beslut om att en utbildning ska få ingå i yrkeshögskolan i regel omfatta fler än dagens två utbildningsomgångar. Yrkeshögskolan får därmed bättre planeringsförutsättningar och kan fungera som en länk i ett sammanhängande utbildningssystem. Dessutom kan resurser i högre grad användas för att främja kvaliteten i utbildningarna. Det är också angeläget att hänsyn tas till utbildningarnas olika förutsättningar. Därför bör det antal utbildningsomgångar som beviljas variera med hänsyn till behoven på arbetsmarknaden.

Den nya modell som regeringen avser att införa bör innebära en effektiviseringspotential genom att resurser som myndigheten i dag tar i anspråk för att bedöma och fatta beslut om utbildningar i stället kan användas för att i högre grad följa upp utbildningarnas kvalitet och utöva tillsyn över dem. Mer resurser bör även kunna läggas på att främja utvecklingen av utbildningarna. Med den nya modellen kan också utbildningarnas resultat i högre grad ligga till grund för bedömningen av en förnyad ansökan om att en utbildning ska få ingå i yrkeshögskolan.

Regeringen avser att följa upp den beskrivna modellen med längre beslutsperioder för vissa utbildningar inom yrkeshögskolan.

Tydligare bestämmelser om anordnarens kompetens att bedriva utbildning bör införas i lagen om yrkeshögskolan

Regeringen föreslår i propositionen att en utbildningsanordnare inom yrkeshögskolan ska ha den kompetens och de förutsättningar som krävs för att anordna utbildning inom det yrkesområde som utbildningen avser.

Regeringen anger bl.a. följande skäl för sitt förslag. Yrkeshögskolans utbildningar ska hålla hög kvalitet. Det bidrar till att studerande får den yrkeskompetens på eftergymnasial nivå som arbetslivet efterfrågar. Samtidigt innebär det att utbildningsanordnaren måste kunna uppfylla de kvalitetskrav

som gäller för en yrkeshögskoleutbildning. Bestämmelserna är enligt regeringen redan i dag utformade på ett sådant sätt att Myndigheten för yrkeshögskolan har goda förutsättningar att bedöma vilka utbildningar som i kvalitativt hänseende uppfyller kraven. Regeringen anser emellertid att de bestämmelser som finns inte är tillräckliga för att säkerställa den höga kvalitet som ska präglade yrkeshögskolans utbildningar. Om även utbildningsanordnarna har kompetens inom det yrkesområde som utbildningen avser bör det finnas förutsättningar för ökad kvalitet.

Enligt propositionen ska med kompetens inom yrkesområdet avses att utbildningsanordnaren måste ha egen kunskap om yrkesområdet. Frågan är då vem hos utbildningsanordnaren som ska ha denna kompetens när utbildningsanordnaren inte är en fysisk person. Hos en juridisk person bör det vara en person i ledande ställning som har den kompetens som krävs för att anordna utbildning inom det aktuella yrkesområdet. Det kan exempelvis vara den verkställande direktören, chefen för utbildningsverksamheten eller någon annan med ledningsansvar som har ett övergripande ansvar för utbildningen men som inte undervisar. Motsvarande bör gälla för en kommun, ett landsting, ett universitet eller en högskola som anordnar yrkeshögskoleutbildning, dvs. det bör även hos dessa finnas en person som har den kompetens och de förutsättningar som krävs för att anordna yrkeshögskoleutbildningen, t.ex. en chef för utbildningsverksamheten eller någon annan med ett övergripande ansvar för utbildningen.

När det gäller vilka förutsättningar som krävs för att anordna utbildning inom det yrkesområde som utbildningen avser anger regeringen följande. Att en utbildningsanordnare ska ha de förutsättningar som krävs för att anordna utbildning inom det yrkesområde som utbildningen avser innebär bl.a. att denne ska ha lämpliga lokaler för utbildningen och den utrustning som utbildningen kräver.

Även andra statliga myndigheter än universitet och högskolor bör få anordna utbildningar inom yrkeshögskolan

Regeringen föreslår i propositionen att utbildning inom yrkeshögskolan ska få anordnas även av andra statliga myndigheter än universitet och högskolor.

Regeringen anger bl.a. följande skäl för sitt förslag. Förslaget innebär att fler myndigheters utbildningar kan få anknytning till det offentliga utbildningssystemet och del av de insatser som görs när det gäller tillsyn och kvalitetsgranskning inom yrkeshögskolan samt att en sådan utbildning kan få avslutas med en examen om den uppfyller vissa villkor.

Det bör införas behörighetsgivande förutbildning på gymnasial nivå i yrkeshögskolan

Regeringen föreslår att det införs en upplysning i lagen om yrkeshögskolan om att regeringen kan meddela föreskrifter om att en utbildning inom

yrkeshögskolan får bedrivas som behörighetsgivande förutbildning på gymnasial nivå.

Regeringen gör också bedömningen att förutbildningen bör få erbjudas i anslutning till en ordinarie yrkeshögskoleutbildning, om det finns brist på behöriga sökande till den ordinarie utbildningen och det behövs arbetskraft med sådan kompetens som den ordinarie utbildningen syftar till att ge.

Regeringen anger bl.a. följande skäl för sitt förslag och sin bedömning. Det saknas i dag former för behörighetskomplettering inom yrkeshögskolan och det är flera faktorer som talar för att det bör bli lättare att komplettera behörigheten till en yrkeshögskoleutbildning. Viktigast är att rekryteringsbasen för vissa av yrkeshögskolans utbildningar minskar eftersom färre elever väljer ett yrkesprogram i gymnasieskolan.

Det faktum att det redan i dag bedrivs utbildningar som syftar till att ge behörighet till en yrkeshögskoleutbildning talar för att det behöver utformas ett regelverk som gör det möjligt att bedriva förberedande utbildning på gymnasial nivå i yrkeshögskolan. Det nuvarande systemet, som innebär att utbildningsanordnaren på eget initiativ och utanför yrkeshögskolans regelverk genomför förberedande utbildningar, utestänger dem som varken har råd med studerandeavgifter eller att gå en utbildning som inte berättigar till studiestöd. Samtidigt visar förekomsten av dessa utbildningar att det finns ett uppenbart behov av behörighetskompletterande insatser för att yrkeshögskoleutbildningar som är särskilt efterfrågade av arbetslivet ska komma till stånd.

Förutbildningen bör enligt regeringens bedömning i allt väsentligt likna den behörighetsgivande förutbildning som får anordnas av universitet och högskolor enligt förordningen (2007:432) om behörighetsgivande förutbildning vid universitet och högskolor. Högskolans förutbildning får erbjudas i anslutning till ett utbildningsprogram om det finns brist på behöriga sökande och det finns ett behov på arbetsmarknaden av utbildad arbetskraft. Den som har genomgått utbildningen med godkänt resultat är garanterad en plats på den efterföljande högskoleutbildningen. Motsvarande bör gälla för en behörighetsgivande förutbildning inom yrkeshögskolan, dvs. den bör få erbjudas i anslutning till en ordinarie yrkeshögskoleutbildning, om det finns brist på behöriga sökande till den ordinarie utbildningen och det behövs arbetskraft med sådan kompetens som den ordinarie utbildningen syftar till att ge. Eftersom förutbildningen bör ingå i yrkeshögskolan och därmed kan finansieras genom statsbidrag eller särskilda medel skulle det vidare kunna bli för dyrt för staten om utbildningen fick anordnas även om det inte finns någon brist på sökande till den ordinarie utbildningen.

En förutbildning kopplad till en specifik yrkeshögskoleutbildning innebär att förutbildningen bara behöver omfatta relevanta kunskapsområden, vilket är tidseffektivt för de studerande.

Regeringen anser att det på förordningsnivå tydligt bör framgå att det ska gå att ansöka om att anordna en förutbildning och den efterföljande ordinarie utbildningen samtidigt. En sådan ordning borde ge utbildningsanordnare och

presumtiva studerande bättre planeringsförutsättningar. Myndigheten för yrkeshögskolan bör alltså besluta om att förutbildning får anordnas samtidigt som myndigheten beslutar om att en utbildning ska ingå i yrkeshögskolan.

Det bör enligt regeringen vidare övervägas om det finns anledning att införa särskilda behörighets- och urvalsbestämmelser när det gäller förutbildningen.

I lagen om yrkeshögskolan anges för närvarande bl.a. att en utbildning inom yrkeshögskolan väsentligen ska bygga på de kunskaper som eleverna får på nationella program i gymnasieskolan eller motsvarande kunskaper (5 §). Det bör därför i lagen införas en upplysning om att regeringen med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen (RF) kan meddela föreskrifter om att en utbildning inom yrkeshögskolan får bedrivas som behörighetsgivande förutbildning på gymnasial nivå.

Nya upplysningsbestämmelser bör införas i lagen

Regeringen föreslår att den bestämmelse i lagen om yrkeshögskolan som upplyser att regeringen meddelar föreskrifter om vilken myndighet som efter ansökan prövar frågor om en utbildning ska ingå i yrkeshögskolan och hur många årsplatser utbildningen i så fall ska omfatta, ska kompletteras. Det ska av bestämmelsen framgå att regeringen med stöd av 8 kap. 7 § RF kan meddela ytterligare föreskrifter om frågor som myndigheten ska fatta beslut om med anledning av en sådan ansökan. Lagen ska även kompletteras med ytterligare upplysningsbestämmelser om att regeringen meddelar föreskrifter om yrkeshögskolan.

Regeringen anger bl.a. följande skäl för sitt förslag: Upplysningsbestämmelsen i 7 § lagen om yrkeshögskolan bör kompletteras så att det framgår att regeringen inte bara meddelar föreskrifter om vilken myndighet som, efter ansökan, prövar frågor om en utbildning ska ingå i yrkeshögskolan och hur många årsplatser utbildningen i så fall ska omfatta, utan att regeringen även meddelar ytterligare föreskrifter om frågor som myndigheten ska fatta beslut om med anledning av en sådan ansökan.

Lagen om yrkeshögskolan behöver enligt regeringen även i övrigt kompletteras med vissa upplysningsbestämmelser för att lagen ska bli rättvisande. Det bör t.ex. införas en särskild bestämmelse allra sist i lagen där det anges att regeringen med stöd av 8 kap. 7 § RF kan meddela ytterligare föreskrifter om yrkeshögskolan.

Ikraftträdande

Regeringen föreslår att ändringarna i lagen om yrkeshögskolan ska träda i kraft den 1 januari 2017. Den nya bestämmelsen i lagen om yrkeshögskolan om att en utbildningsanordnare ska ha den kompetens och de förutsättningar som krävs för att anordna utbildning inom det yrkesområde som utbildningen avser, ska tillämpas första gången i fråga om en utbildning där beslutet om huruvida utbildningen ska ingå i yrkeshögskolan fattas den 1 april 2017 eller senare. På så sätt får Myndigheten för yrkeshögskolan förutsättningar att i god

tid meddela nödvändiga föreskrifter innan utbildningsanordnare ansöker om att utbildningar ska få ingå i yrkeshögskolan. Myndigheten får också möjlighet att göra övriga nödvändiga förberedelser, exempelvis informationsinsatser riktade till utbildningsanordnare och presumtiva studerande.

Kompletterande information

Nya tillsyns- och kvalitetsgranskningsbestämmelser har införts i förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan samt i förordningen (2011:1162) med instruktion för Myndigheten för yrkeshögskolan. De nya bestämmelserna innebär att en definition av tillsyn har införts samt att en yrkeshögskoleutbildnings kvalitet ska granskas utifrån kvalitetskriterier och att Myndigheten för yrkeshögskolan ska få meddela föreskrifter om kvalitetskriterierna (4 kap. 8–11 §§ förordningen [2016:155] om ändring i förordningen om yrkeshögskolan).

Vidare har det införts bestämmelser om att tillsynen och kvalitetsgranskningen ska avse enskilda utbildningar, att kvalitetsgranskningen även ska avse utbildningsanordnarens eget kvalitetsarbete och att den därutöver kan ha en övergripande karaktär utifrån olika teman, att Myndigheten för yrkeshögskolan inom ramen för sin tillsyn ska lämna råd och vägledning till utbildningsanordnaren samt att resultaten av myndighetens arbete med tillsyn och kvalitetsgranskning även ska publiceras uppdelat på varje granskad utbildning (4–5 §§ förordningen [2016:156] om ändring i förordningen med instruktion för Myndigheten för yrkeshögskolan). Dessa ändringar trädde i kraft den 15 april 2016.

Yrkande under utskottsbehandlingen

Ledamöterna från Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna har under utskottsbehandlingen väckt ett yrkande om avslag på propositionen i den del som avser att en utbildningsanordnare inom yrkeshögskolan ska ha den kompetens och de förutsättningar som krävs för att anordna utbildning inom det yrkesområde som utbildningen avser. De anför att det med regeringens förslag om att ställa krav på att utbildningsanordnaren ska ha egen kompetens inom det yrkesområde som utbildningen avser finns risk att välkvalificerade utbildningsanordnare med goda resultat uteslås från att bedriva yrkeshögskoleutbildningar. Det bör i stället vara de enskilda utbildningarnas resultat som ska stå i fokus och granskas utifrån kvalitet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser i likhet med regeringen att yrkeshögskolan behöver förändras och bli mer långsiktig i syfte att bättre kunna fungera som ett led i yrkesutbildningssystemet och klara av att möta framtida utmaningar på arbetsmarknaden. Utskottet välkomnar därför propositionen och är av

uppfattningen att de ändringsförslag och bedömningar regeringen nu presenterar kommer att stärka yrkeshögskolan och bl.a. ge den långsiktighet som behövs samt leda till högre kvalitet i utbildningarna.

Vad särskilt gäller förslaget i propositionen som innebär att utbildningsanordnare inom yrkeshögskolan ska ha den kompetens och de förutsättningar som krävs för att anordna utbildning inom det yrkesområde som utbildningen avser (prop. 2015/16:198 s. 23 f.), anser utskottet att förslaget är bra och väl avvägt men vill göra ett förtydligande enligt följande.

I propositionen redogör regeringen för vem hos utbildningsanordnaren som ska ha denna kompetens när utbildningsanordnaren inte är en fysisk person (s. 25). Av propositionen framgår att det hos en juridisk person bör vara en person i ledande ställning som har den kompetens som krävs för att anordna utbildning inom det aktuella yrkesområdet. Av propositionen framgår vidare att det exempelvis kan vara den verkställande direktören, chefen för utbildningsverksamheten eller någon annan med ledningsansvar som har ett övergripande ansvar för utbildningen men som inte undervisar. Motsvarande bör enligt regeringen gälla för en kommun, ett landsting, ett universitet eller en högskola som anordnar yrkeshögskoleutbildning, dvs. det bör även hos dessa finnas en person som har den kompetens och de förutsättningar som krävs för att anordna yrkeshögskoleutbildningen, t.ex. en chef för utbildningsverksamheten eller någon annan med ett övergripande ansvar för utbildningen. Vem som har ett övergripande ansvar för utbildningen bör enligt regeringen vara särskilt lätt att avgöra när det är fråga om en mindre juridisk person, med bara en eller ett fåtal anställda.

Utskottet vill förtydliga att det i propositionen endast ges en exemplifiering av vem hos en juridisk person som bör ha denna kompetens. Vidare vill utskottet tillägga att var i en organisation den person eller de personer som ska ha kompetens inom yrkesområdet eller yrkesområdena befinner sig beror således på hur utbildningsanordnaren är organiserad.

Vad gäller den tillsyn och kvalitetsgranskning av enskilda yrkeshögskoleutbildningar som Myndigheten för yrkeshögskolan utför vill utskottet peka på – som framgår ovan – att nya tillsyns- och kvalitetsgranskningsbestämmelser införts i förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan samt i förordningen (2011:1162) med instruktion för Myndigheten för yrkeshögskolan. Utskottet anser att de nya tillsyns- och kvalitetsgranskningsbestämmelserna ytterligare stärker kvaliteten hos utbildningar inom yrkeshögskolan.

Mot denna bakgrund och med det förtydligande utskottet gör tillstyrker utskottet propositionen.

Utskottet anser inte att yrkandet om avslag på en del av propositionen ska tillmötas (L, M, C, KD).

Utskottet övergår nu till att i de nästföljande avsnitten behandla de motionsyrkanden som innehåller en begäran om tillkännagivanden.

Fler utbildningsomgångar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att Myndigheten för yrkeshögskolans godkännande av utbildning som huvudregel bör omfatta tre utbildningsomgångar, i stället för dagens två.

Jämför reservation 2 (M, C, L, KD).

Motionerna

I kommittémotion 2016/17:147 av Christer Nylander m.fl. (L, M, C, KD) yrkande 1 och kommittémotion 2016/17:3068 av Camilla Waltersson m.fl. (M) yrkande 5 anförs att Myndigheten för yrkeshögskolans godkännande av en yrkeshögskoleutbildning som huvudregel bör omfatta tre utbildningsomgångar i stället för dagens två. För utbildningar där det bedöms finnas ett behov på arbetsmarknaden men där det är svårt att bedöma behovets omfattning och längd bör myndigheten enligt motionärerna få besluta om färre utbildningsomgångar. Om det finns ett långsiktigt behov på arbetsmarknaden av de kunskaper som en utbildning kan ge och behovet av dessa kunskaper inte tillgodoses utanför yrkeshögskolan, bör ett beslut få omfatta upp till fem utbildningsomgångar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar den bedömning som både regeringen och motionärerna gör om att en utbildning bör kunna ingå i yrkeshögskolan under en längre tid än i dag. En ny modell med längre beslutsperioder bör i enlighet med vad utskottet anfört ovan göra det lättare att utveckla utbildningarna inom yrkeshögskolan så att en hög kvalitet uppnås samtidigt som arbetsmarknadsrelevansen behålls. Vidare blir yrkeshögskolan enligt utskottet på ett tydligare sätt än i dag en del i ett sammanhängande utbildningssystem.

I propositionen bedömer regeringen att ett beslut om att en utbildning ska ingå i yrkeshögskolan i regel bör omfatta fler än två utbildningsomgångar. Regeringen går alltså i sin bedömning inte lika långt som motionärernas förslag. Som anges i propositionen kan det också vara riskabelt med långa beslutsperioder eftersom en stor del av det anslag som Myndigheten för yrkeshögskolan disponerar för utbildningskostnader binds upp under lång tid. Nya utbildningar som efterfrågas på arbetsmarknaden kan få svårt att komma in i yrkeshögskolan därför att medel är bundna under långa perioder. Utskottet delar därför regeringens bedömning att utbildningarna inom yrkeshögskolan bör få ges i olika antal omgångar. På så sätt kan yrkeshögskolan förena flexibilitet med kontinuitet och långsiktighet.

Enligt uppgift från Utbildningsdepartementet bereds frågan.

I sammanhanget bör enligt utskottet noteras att regeringen i budgetpropositionen för 2017 (prop. 2016/17:1, utg.omr. 16 s. 230) med hänvisning till denna proposition föreslagit ett förlängt bemyndigande om ekonomiska åtaganden för när det gäller anslaget 1:14 *Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning*. Förslaget innebär att bemyndiganderamen ändrats från fyra år till sex år (perioden 2018–2024) och således blir två år längre än i dag. Bemyndiganderamen bestämmer de ekonomiska åtaganden som Myndigheten för yrkeshögskolan kan göra när det gäller utbetalning av statsbidrag eller särskilda medel till anordnare av yrkeshögskoleutbildning under kommande år. En förlängd bemyndiganderam innebär att myndigheten kan fatta beslut om fler utbildningsomgångar med statligt stöd än i dag.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 2016/17:147 (L, M, C, KD) yrkande 1 och 2016/17:3068 (M) yrkande 5.

Preparandutbildningar och baskurser

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att införa preparandutbildningar och baskurser inom yrkeshögskolan.
Jämför reservation 3 (M, C, L, KD).

Motionerna

I kommittémotionerna 2016/17:147 av Christer Nylander m.fl. (L, M, C, KD) yrkande 3, 2016/17:3068 av Camilla Waltersson m.fl. (M) yrkande 2 och 2016/17:3079 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 3 (delvis) föreslår motionärerna att det ska vara möjligt att läsa preparandutbildningar och baskurser som är skraddarsydda till innehåll och längd inom yrkeshögskolan i syfte att möjliggöra för fler att bli behöriga till yrkeshögskolans utbildningar.

Utskottets ställningstagande

Det finns i dag ett uppenbart behov av behörighetskompletterande insatser för att yrkeshögskoleutbildningar som är särskilt efterfrågade av arbetslivet ska komma till stånd. Som framgår av ovan har regeringen därför i propositionen föreslagit att en utbildning inom yrkeshögskolan ska få bedrivas som behörighetsgivande förutbildning på gymnasial nivå.

Regeringen bedömer att förutbildningen bör få erbjudas i anslutning till en ordinarie yrkeshögskoleutbildning, om det finns brist på behöriga sökande till den ordinarie utbildningen och det behövs arbetskraft med sådan kompetens som den ordinarie utbildningen syftar till att ge.

Utskottet finner regeringens förslag och bedömning vara väl avvägda, bl.a. utifrån aspekten att göra det möjligt att inom yrkeshögskolan utifrån arbetslivets behov erbjuda utbildningar som förbereder för vissa

yrkeshögskoleutbildningar som i annat fall riskerar att ställas in på grund av att det inte finns tillräckligt många behöriga sökande.

Eftersom förutbildningen bör ingå i yrkeshögskolan och därmed kunna finansieras genom statsbidrag eller särskilda medel skulle det enligt utskottets mening kunna bli för dyrt för staten om utbildningen, i likhet med motionärernas förslag, fick anordnas även om det inte finns någon brist på sökande till den ordinarie utbildningen.

Ett alternativ är att gymnasiala kurser som behövs för att bli behörig till yrkeshögskolan erbjuds inom komvux. Detta ger en möjlighet till behörighetskomplettering i de fall då det inte är brist på sökande. Utskottet vill i sammanhanget påminna om proposition 2016/17:5 Rätt till behörighetsgivande utbildning inom komvux som överlämnats till riksdagen och behandlas av utskottet parallellt med denna proposition. För att underlätta behörighetskomplettering när det gäller bl.a. yrkeshögskolan föreslår regeringen att det i vissa fall införs en utökad rätt till komvux. Förslaget syftar till att individen utifrån önskemål och förutsättningar ska kunna gå kurser inom komvux som möjliggör studier inom bl.a. yrkeshögskolan. Rätten till komvux ska enligt förslaget gälla även om individen avser att gå en högskole- eller yrkeshögskoleutbildning där det inte är brist på sökande.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 2016/17:147 (L, M, C, KD) yrkande 3, 2016/17:3068 (M) yrkande 2 och 2016/17:3079 (M) yrkande 3 (delvis).

Fristående kurser

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att regeringen ska undersöka hur fristående kurser kan ingå i yrkeshögskolans ordinarie utbud samt att det bör införas en försöksverksamhet med att anta studenter till fristående kurser om det finns lediga platser.

Jämför reservation 4 (M, C, L, KD).

Motionerna

I kommittémotionerna 2016/17:147 av Christer Nylander m.fl. (L, M, C, KD) yrkande 6 och 2016/17:3079 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 3 (delvis) begärs att regeringen ska undersöka hur fristående kurser kan ingå i yrkeshögskolans ordinarie utbud.

Av kommittémotion 2016/17:147 (L, M, C, KD) yrkande 7 framgår att det även bör införas en försöksverksamhet med att anta studenter till fristående kurser om det finns lediga platser.

Utskottets ställningstagande

Myndigheten för yrkeshögskolan redovisade i juni 2016 ett regeringsuppdrag att utreda och föreslå hur fristående kurser kan ingå i yrkeshögskolan (rapporten Fristående kurs inom yrkeshögskolan). Enligt uppgift från Utbildningsdepartementet pågår beredningen av förslag om hur fristående kurser kan införas inom yrkeshögskolan.

Utskottet ser inte skäl att föregripa det pågående arbetet och avstyrker därför motionerna 2016/17:147 (L, M, C, KD) yrkandena 6 och 7 samt 2016/17:3079 (M) yrkande 3 (delvis).

Övrigt om yrkeshögskolan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. tillsyn och kvalitetsgranskning, lärande i arbete (LIA) och att se över antagningskraven och behörigheterna för yrkeshögskolan.

Motionerna

I kommittémotionerna 2016/17:147 av Christer Nylander m.fl. (L, M, C, KD) yrkandena 2, 4, 5 och 8, 2016/17:3068 av Camilla Waltersson m.fl. (M) yrkandena 1, 3, 4, 6 och 7, 2016/17:3079 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 3 (delvis), 2016/17:2954 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C) yrkande 23 begärs ändringar i regelverket för yrkeshögskolan som bl.a. handlar om tillsyn och kvalitetsgranskning, lärande i arbete (LIA) och om att se över antagningskraven och behörigheterna för yrkeshögskolan.

Utskottets ställningstagande

Promemorian En stärkt yrkeshögskola – ett lyft för kunskap (Ds 2015:41) som föregick och ligger till grund för propositionen innehöll fler förslag än de som tas upp och behandlas i propositionen. Flera av dessa förslag – som alltså fanns med i promemorian men inte i propositionen – har genomförts. Dessa ändringar, bl.a. om tillsyn och kvalitetssäkring av yrkeshögskoleutbildningar och att säkerställa att den ansvariga utbildningsanordnaren ser till att det finns LIA-platser på de utbildningar där LIA ska ingå, återfinns främst i förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan och trädde i kraft den 15 april 2016.

När det gäller behörighet, antagning och behörighetskomplettering till yrkeshögskolan föreslår regeringen, som nämnts ovan, i proposition 2016/17:5 Rätt till behörighetsgivande utbildning inom komvux att det i vissa fall införs en utökad rätt till komvux. Den propositionen behandlas av utskottet parallellt med denna proposition.

Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionerna 2016/17:147 (L, M, C, KD) yrkandena 2, 4, 5 och 8, 2016/17:2954 (C) yrkande 23, 2016/17:3068 (M) yrkandena 1, 3, 4, 6 och 7 samt 2016/17:3079 (M) yrkande 3 (delvis).

Reservationer

1. Lagförslaget i fråga om kompetens hos utbildningsanordnaren, punkt 1 (M, C, L, KD)

av Christer Nylander (L), Betty Malmberg (M), Erik Bengtzboe (M), Annika Eclund (KD), Maria Stockhaus (M), Fredrik Christensson (C) och Alexandra Anstrell (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2009:128) om yrkeshögskolan i de delar det avser 12 och 13 §§ och rubriken närmast före 12 § samt punkt 2 ikraft- och övergångsbestämmelserna.

Därmed avslår riksdagen proposition 2015/16:198 i denna del.

Ställningstagande

Yrkeshögskolan är av central betydelse för näringslivets möjligheter att anställa personer som har ett kvalificerat yrkeskunnande och för individens möjlighet att skaffa sig yrkeskunskaper som är efterfrågade på arbetsmarknaden. Yrkeshögskolan är också en viktig del i det livslånga lärandet då den möjliggör både karriärutveckling och yrkesbyten. I tider då teknik, yrken och arbetsmarknaden i stort utvecklas och förändras ökar också kraven på kompetens och kompetensutveckling alltmer.

Vi välkomnar därför att regeringen i proposition 2015/16:198 En stärkt yrkeshögskola – ett lyft för kunskap avser att genomföra förändringar av yrkeshögskolan. Syftet är att stärka yrkesutbildningarnas kontinuitet, långsiktighet och kvalitet med målet att bättre matcha behovet av utbildad arbetskraft.

I propositionen föreslår regeringen att en utbildningsanordnare inom yrkeshögskolan ska ha den kompetens och de förutsättningar som krävs för att anordna utbildning inom det yrkesområde som utbildningen avser. Regeringens avsikt är att på detta sätt säkerställa en hög kvalitet och koppling till utbildningsområdet. Särskilt när yrkeshögskolan byggs ut och när utbildningsanordnarna tillåts starta fler utbildningsomgångar ökar också behoven av tillsyn och kvalitetssäkring av utbildningar.

Vi menar emellertid att det med regeringens förslag om att ställa krav på att utbildningsanordnaren ska ha egen kompetens inom det yrkesområde som utbildningen avser finns risk att välkvalificerade utbildningsanordnare med goda resultat utestängs från att bedriva yrkeshögskoleutbildningar. Vi anser därför att det i stället bör vara de enskilda utbildningarnas resultat som ska stå i fokus och granskas utifrån kvalitet. Vi har därför under beredningen av

ärendet i utskottet yrkat avslag på propositionen i den del som rör egen kompetens hos utbildningsanordnaren och fullföljer det yrkandet i denna reservation.

2. Fler utbildningsomgångar, punkt 3 (M, C, L, KD)

av Christer Nylander (L), Betty Malmberg (M), Erik Bengtzboe (M), Annika Eclund (KD), Maria Stockhaus (M), Fredrik Christensson (C) och Alexandra Anstrell (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2016/17:147 av Christer Nylander m.fl. (L, M, C, KD) yrkande 1 och

2016/17:3068 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 5.

Ställningstagande

Yrkeshögskolan är i dag fokuserad på kortsiktiga arbetsmarknadsbehov. Det innebär att dess utbildningsutbud ständigt är under omprövning. Exempelvis innebär dagens regelverk att en utbildning på max två år godkänns för endast två utbildningsomgångar i taget. Vi anser att detta har skapat en osäkerhet för såväl utbildningsanordnare som för studenter. Dessutom skapar det onödig administration och fräntar utbildningsanordnare möjlighet att vidareutveckla befintliga utbildningar som är och kommer att vara efterfrågade över en längre tid, för att i dag i stället lägga tid på nästa ansökningsprocess.

Denna problematik har även regeringen sett så den föreslår i propositionen att ett beslut om att en utbildning ska ingå i yrkeshögskolan i regel bör omfatta fler än två utbildningsomgångar. Regeringens förslag innebär att hänsyn ska tas till smala yrkesområden eller som fyller ett samhällsviktigt behov. Sådana utbildningar ska omprövas med längre mellanrum än andra yrkesutbildningar enligt regeringens förslag.

Vi menar att detta skapar ett onödigt stelbent system och föreslår i stället att fler utbildningsutgångar bör tillåtas enligt förslagen i promemorian En stärkt yrkeshögskola – ett lyft för kunskap (Ds 2015:41). Detta innebär att yrkeshögskolans godkännande av utbildning som huvudregel bör omfatta tre utbildningsomgångar, i stället för dagens två.

För utbildningar där det bedöms finnas ett behov på arbetsmarknaden men där det är svårt att bedöma behovets omfattning och längd bör yrkeshögskolan få besluta om färre utbildningsomgångar. Om man bedömer att det finns ett långsiktigt behov på arbetsmarknaden av de kunskaper som en utbildning kan ge och behovet av dessa kunskaper inte tillgodoses utanför yrkeshögskolan,

anser vi likt förslaget i promemorian att ett beslut bör få omfatta upp till fem utbildningsomgångar.

Genom att ändra bestämmelserna på detta sätt gynnas kontinuitet och långsiktighet inom yrkeshögskolan, vilket också förväntas höja kvaliteten på utbildningarna. Utbildningar som kräver betydande investeringar kan förväntas öka om bestämmelserna ändras på sådant sätt så att beslut om att en utbildning ska ingå i yrkeshögskolan gäller för en längre tid.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförs ovan.

3. Preparandutbildningar och baskurser, punkt 4 (M, C, L, KD)

av Christer Nylander (L), Betty Malmberg (M), Erik Bengtzboe (M), Annika Eclund (KD), Maria Stockhaus (M), Fredrik Christensson (C) och Alexandra Anstrell (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2016/17:147 av Christer Nylander m.fl. (L, M, C, KD) yrkande 3 och

2016/17:3068 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 2 och bifaller delvis motion

2016/17:3079 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 3 i denna del.

Ställningstagande

I propositionen anger regeringen att en förutbildning bör få erbjudas i anslutning till en ordinarie yrkeshögskoleutbildning om det finns brist på behöriga sökande till den ordinarie utbildningen och det behövs arbetskraft med sådan kompetens som den ordinarie utbildningen syftar till att ge.

Vi menar att detta är att göra det onödigt krångligt. Vi anser att det inte endast ska gå att studera sig till en bättre karriär inom ett yrke utan också att det ska gå att studera sig till ett byte av yrke. Först då möter yrkeshögskolan arbetsmarknadens och individens behov av omställning fullt ut.

För att underlätta för fler att byta spår måste det därför bli enklare för elever som studerat högskoleförberedande program i gymnasieskolan att uppnå och läsa in behörighet till yrkeshögskolan. Vi föreslår därför att det i stället ska vara möjligt att läsa preparandutbildningar och baskurser, som är skraddarsydda till innehåll och längd, inom yrkeshögskolan i syfte att möjliggöra för fler att bli behöriga till yrkeshögskolans utbildningar.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförs ovan.

4. Fristående kurser, punkt 5 (M, C, L, KD)

av Christer Nylander (L), Betty Malmberg (M), Erik Bengtzboe (M), Annika Eclund (KD), Maria Stockhaus (M), Fredrik Christensson (C) och Alexandra Anstrell (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:147 av Christer Nylander m.fl. (L, M, C, KD) yrkandena 6 och 7 samt bifaller delvis motion

2016/17:3079 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 3 i denna del.

Ställningstagande

Yrkeshögskolan har i dag en stor potential att förbättra matchningen på arbetsmarknaden såväl som att underlätta det livslånga lärandet. Detta skulle dock kunna förbättras om utbildningsanordnare fick en möjlighet, likt universitet och högskola, att erbjuda fristående kurser. I en föränderlig värld skulle detta göra det enklare för enskilda att snabbt kunna komplettera sina kunskaper på ett sätt som inte kräver ett stort avbrott från arbetet.

Därför anser vi att regeringen ska undersöka hur fristående kurser kan ingå i yrkeshögskolans ordinarie utbud. Det bör införas en försöksverksamhet med att anta studenter till fristående kurser om det finns lediga platser på kurserna.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförs ovan.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2015/16:198 En stärkt yrkeshögskola – ett lyft för kunskap:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2009:128) om yrkeshögskolan.

Följdmotionen

2016/17:147 av Christer Nylander m.fl. (L, M, C, KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att godkänna fler utbildningsomgångar på yrkeshögskolan och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kvalitetsgranskning av yrkeshögskolans utbildningar och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta preparandutbildningar och baskurser inom yrkeshögskolan i syfte att möjliggöra för fler att bli behöriga till yrkeshögskolans utbildningar och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över antagningskraven och behörigheterna för yrkeshögskolan och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förkunskapskrav för yrkeshögskolan och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka hur fristående kurser kan ingå i yrkeshögskolans ordinarie utbud och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att starta en försöksverksamhet med att anta studenter till fristående kurser om det finns tomma platser och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa LIA-platser (lärande i arbete) och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2016/17

2016/17:2954 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C):

23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att läsa in behörighet till yrkeshögskolan och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3068 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det behöver bli enklare för elever som studerat högskoleförberedande program att uppnå och läsa in behörighet till yrkeshögskolan, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta preparandutbildningar och baskurser inom yrkeshögskolan i syfte att möjliggöra för fler att bli behöriga till yrkeshögskolans utbildningar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över yrkeshögskolans antagningskrav och behörigheter och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om yrkeshögskolans förkunskapskrav och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om godkännande av utbildningsomgångar på yrkeshögskolan och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kvalitetsgranskning av yrkeshögskolans utbildningar och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om LIA-platser och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3079 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bättre förutsättningar för yrkesutbildning och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen
(2009:128) om yrkeshögskolan

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2009:128) om yrkeshögskolan dels att 4, 7–10, 12–14, 16, 17 och 21 §§ och rubriken närmast före 12 § ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 20 § ska lyda "Överklagande",

dels att det ska införas två nya paragrafer, 6 a och 22 §§, och närmast före 14 och 22 §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Utbildning inom yrkeshögskolan får anordnas av statliga universitet och högskolor, kommuner, landsting och enskilda fysiska eller juridiska personer. Utbildningsanordnaren får anordna utbildningen i samverkan med andra.

Föreslagen lydelse

4 §

Utbildning inom yrkeshögskolan får anordnas av statliga universitet och högskolor, *andra statliga myndigheter*, kommuner, landsting och enskilda fysiska eller juridiska personer. Utbildningsanordnaren får anordna utbildningen i samverkan med andra.

6 a §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om att en utbildning inom yrkeshögskolan får bedrivas som en behörighetsgivande förutbildning och om undantag från 5 och 6 §§ vid sådan utbildning.

7 §

En myndighet beslutar, efter ansökan, om en utbildning ska ingå i yrkeshögskolan och hur många årsplatser utbildningen i så fall ska omfatta. Regeringen *meddelar* föreskrifter om vilken myndighet som *prövar* dessa frågor.

En myndighet beslutar, efter ansökan, om en utbildning ska ingå i yrkeshögskolan och hur många årsplatser utbildningen i så fall ska omfatta. Regeringen *kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela ytterligare föreskrifter om frågor som myndigheten ska fatta beslut om med anledning av en sådan ansökan samt om vilken myndighet som ska pröva frågor som rör en sådan ansökan och antalet årsplatser.*

8 §

En anordnare av utbildning inom yrkeshögskolan kan efter ansökan få statsbidrag eller särskilda medel för utbildningen. Regeringen *meddelar* föreskrifter om vilken myndighet som fördelar bidrag och medel.

En anordnare av utbildning inom yrkeshögskolan kan efter ansökan få statsbidrag eller särskilda medel för utbildningen. Regeringen *kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela* föreskrifter om vilken myndighet som fördelar bidrag och medel.

9 §

Utbildning inom yrkeshögskolan, för vilken utbildningsanordnaren får statsbidrag eller särskilda medel enligt 8 §, ska vara avgiftsfri för de studerande. Enstaka inslag som de studerande får betala ett obetydligt belopp för får dock förekomma.

Utbildningsanordnaren får vad gäller sådan utbildning bestämma att böcker och andra lärverktyg, som varje studerande har för eget bruk och får behålla som sin egendom, ska anskaffas av de studerande själva eller erbjudas mot avgifter som högst motsvarar utbildningsanordnarens anskaffningskostnader. Lärverktyg som används i utbildningen ska i övrigt tillhandahållas utan kostnad för de studerande.

En myndighet får besluta att utbildningsanordnaren får ta ut studerandeavgifter för annan utbildning inom yrkeshögskolan än sådan som avses i första stycket. Avgifterna ska vara skäligen med hänsyn till de kostnader som anordnaren har, förutsatt att kostnaderna i sig kan anses rimliga för verksamheten. Regeringen *meddelar* föreskrifter om vilken myndighet som prövar *denna fråga*.

En myndighet får besluta att utbildningsanordnaren får ta ut studerandeavgifter för annan utbildning inom yrkeshögskolan än sådan som avses i första stycket. Avgifterna ska vara skäligen med hänsyn till de kostnader som anordnaren har, förutsatt att kostnaderna i sig kan anses rimliga för verksamheten. Regeringen *kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela* föreskrifter om vilken myndighet som prövar *frågan*.

10 §

En anordnare av utbildning inom yrkeshögskolan får efter anmälan bedriva sådan utbildning även som uppdragsutbildning. Regeringen *meddelar* föreskrifter om till vilken myndighet anmälan ska göras.

En anordnare av utbildning inom yrkeshögskolan får efter anmälan bedriva sådan utbildning även som uppdragsutbildning. Regeringen *kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela* föreskrifter om till vilken myndighet anmälan ska göras.

Organisation**Kompetens hos utbildningsanordnaren**

12 §

De personer som anlitas av utbildningsanordnaren för undervisning eller handledning ska genom utbildning eller erfarenhet ha kompetens för den utbildning som de ska bedriva.

Utbildningsanordnaren ska ha den kompetens och de förutsättningar som krävs för att anordna utbildning inom det yrkesområde som utbildningen avser.

13 §

Utbildningsanordnaren ska se till att kompetensutveckling anordnas för de personer som anlitas för undervisning eller handledning.

De personer som anlitas av utbildningsanordnaren för undervisning eller handledning ska genom utbildning eller erfarenhet ha kompetens för den utbildning de ska bedriva. Utbildningsanordnaren ska se till att kompetensutveckling anordnas för dessa personer.

Examina, examensbevis och utbildningsbevis

14 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *meddelar* föreskrifter om vilka examina som får avläggas inom yrkeshögskolan.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela* föreskrifter om vilka examina som får avläggas inom yrkeshögskolan.

Utbildningsanordnaren får utfärda utbildningsbevis och examensbevis. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *meddelar* föreskrifter om utbildningsbevis och examensbevis.

Utbildningsanordnaren får utfärda utbildningsbevis och examensbevis. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela* föreskrifter om utbildningsbevis och examensbevis.

16 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *meddelar* föreskrifter om ansökan och antagning till utbildningarna inom yrkeshögskolan.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela* föreskrifter om ansökan och antagning till utbildningarna inom yrkeshögskolan.

17 §

Om inte alla behöriga sökande till en utbildning inom yrkeshögskolan kan tas emot till utbildningen, ska ett urval göras bland de sökande. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *meddelar* ytterligare föreskrifter om urval.

Om inte alla behöriga sökande till en utbildning inom yrkeshögskolan kan tas emot till utbildningen, ska ett urval göras bland de sökande. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela* ytterligare föreskrifter om urval.

21 §

För prövning av överklagande av vissa andra beslut än de som avses i 20 § *svarar Överklagandenämnden för högskolan*. Nämndens beslut med anledning av ett överklagande dit får inte överklagas.

Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om att Överklagandenämnden för högskolan svarar för prövning av överklagande av vissa andra beslut än de som avses i 20 §. Nämndens beslut med anledning av ett överklagande dit får inte överklagas.

Övriga bestämmelser

22 §

Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela ytterligare föreskrifter om yrkeshögskolan.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

2. Bestämmelsen i 12 § i den nya lydelsen tillämpas första gången i fråga om en utbildning där beslutet om huruvida utbildningen ska ingå i yrkeshögskolan fattas den 1 april 2017 eller senare.